

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : 15. Kasım 2024.
Sayı : 893

10/2043

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

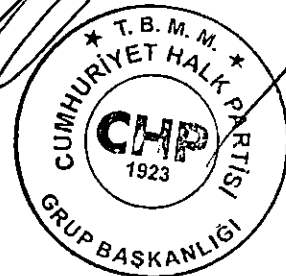
Ülkemizde son yıllarda felaket boyutunda kazalar ve doğal afetler yaşanmıştır. Soma Maden Faciası, Çorlu Tren Katliamı, İliç Maden Faciası, Sakarya Hendek Havai Fişek Fabrikası Patlaması vb. kazalar kamu denetiminin yetersizliğinin nelere yol açabileceğini acı tecrübelerle göstermiştir. 6 Şubat Depreminde yaşanan büyük yıkım ve can kayıpları da kamu denetim sistemindeki aksaklıkların dolaylı sonucudur. Son günlerde gündemde olan Yenidoğan Çetesi haberlerinin de ortaya koyduğu üzere, sağlık hizmetlerinin sunumunun ve finansmanının denetimi de aksamaktadır.

Yolsuzluğun artmasının sonucu olarak ortaya çıkan yoksulluk, son yıllarda ülkemizde yaşanan toplumsal çürümenin başat etkenlerinden biri olarak gelecek nesillerimizi tehdit etmektedir.

Kamu yönetimi sisteminin kilit taşı olan kamu denetim sisteminin fedakâr mensupları olan denetim elemanlarının özlük haklarının son yıllarda yaptıkları işlerle, aldıkları sorumluluklarla ve kamu hiyerarşisiyle bağdaşmaktan çok uzak bir noktaya getirilmiş olduğu görülmektedir. Denetim elemanlarının özlük haklarının bu durumda olması halkın denetim hakkının da elinden alınması anlamına gelmektedir.

Denetim elemanları arasında da ücret adaletsizliği olduğu, Bakanlık müfettişlerinin maaşlarının Sayıştay Denetçisinin yarısına kadar düşmüş olduğu, Bakanlık müfettişlerinin denetledikleri personelden dahi düşük tutarlarda maaşlarla çalıştıkları, bağlı bulundukları Bakanlıklar ve Kurumlardaki maaş sıralamasında ücretlerinin 3. Sıradan 19. Sıraya kadar düşürülmüş olduğu anlaşılmıştır. Teftiş kurulu niteliği de elinden alınarak etkisizleştirilen denetim birimlerinin yeniden yapılandırılması ve denetim elemanlarının özlük haklarının yaptıkları iş, gösterdikleri özveri, sahip oldukları yetki ve sorumlulukla bağdaşır bir hale getirilmesi için yapılması gerekenleri belirlemek amacıyla bir Meclis araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

Murat EMİR
Ankara Milletvekili
Grup Başkanvekili

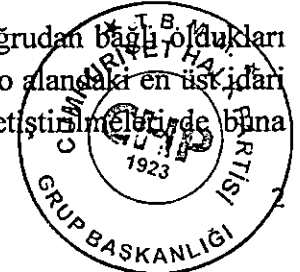
GEREKÇE

Yolsuzlukla mücadele, yoksulluğu ortadan kaldıran ve adaleti sağlayan bir unsur olarak gelişmiş ülkelerin en çok önem verdikleri kamu hizmeti alanıdır. Bu alanda çalışan müfettişler de söz konusu devletlerin en nitelikli insan gücüdür. Türkiye, 2004 yılından bu yana Avrupa Konseyi'nin Yolsuzluğa Karşı Avrupa Devletler Grubunun üyesidir. Söz konusu üyelik kapsamında yapılmış olan 1. ve 2. Basamak değerlendirmelerin sonucunda düzenlenen raporda, Türkiye'nin teftiş kurulları ile ilgili olarak kapsamlı bir reform yapması gerektiği tavsiyesinin verilmiş olduğu, yapılmış olan düzenlemelerin bu kurulların kapasitesini güçlendirmeyi amaçladığının görüldüğü, ancak söz konusu kurullarla ilgili temel sorunun bu olmadığı, kurullar arasında yetki ve sorumluluk karmaşasının bulunduğu, bu durumun yolsuzlukla mücadeleyi zorlaştırdığı, yapısal bir reformun gerekli olduğu belirtilmiştir.

Uluslararası Şeffaflık Örgütü (Transparency International), 2022 yılında Türkiye'de yapmış olduğu çalışma sonucunda yolsuzluk algı endeksini 36 olarak tespit etmiştir. Yolsuzluk algı endeksi söz konusu örgüt tarafından her ülke için hesaplanan 1 ila 100 arasında bir değerdir. Söz konusu değer 0'a yaklaştıkça ilgili ülkede çok yoğun olarak yolsuzluk yapıldığı, 100'e yaklaştığında ise ilgili ülkede yolsuzluk oranının oldukça düşük olduğu ve/veya yolsuzlukla etkin şekilde mücadele edildiği anlamına gelmektedir. Türkiye'nin yolsuzluk algı endeksi 2021 yılında 38 iken 2022 yılında bu rakam 36'ya düşmüştür. 2013 yılında 50 olan yolsuzluk algı endeksi söz konusu tarihten bu yana sürekli olarak düşüş eğilimindedir. Ülkemiz 36 olan yolsuzluk algı endeksiyle 180 ülke arasında 101. Sırada yer almaktadır. 101. Sırada ayrıca Ekvador, Panama vb. ülkeler yer almaktadır. Uluslararası Şeffaflık Örgütü'nün 2016-2017 yıllarında yapmış olduğu bir çalışmada kullanıcılardan elde edilen verilerin analiz edilmesi sonucunda son 12 ay içinde Türkiye'de küresel yolsuzluk barometresi %8 olarak bulunmuştur. Söz konusu rakam, kamu hizmetinden faydalananlar arasında söz konusu hizmeti alabilmek için rüşvet vermiş olanların oranıdır.

Türkiye'de yolsuzlukla mücadele, Devlet Denetleme Kurulu, Bakanlıklar ve kurumlar bünyesinde bulunan teftiş başkanlıkları aracılığıyla yürütülmektedir. Bakanlıklar bünyesinde yaklaşık 17000 müfettiş görev yapmaktadır. Türkiye'de kamu denetim sisteminin kilit taşı olan müfettişlerin özlük hakları yıllar içinde giderek erimiş, turne görevlerinde müfettişlere ödenen gündelik ve konaklama masrafları için yapılan ödemeler de söz konusu görevde müfettişlerin gösterdiği özveriye karşılama ve müfettişlerin temsil ettiği makama yaraşır, tevdi edilen görevin sağlıklı koşullarda yürütülmesini kolaylaştıran bir tesiste konaklamalarını sağlama hususlarında oldukça yetersiz kalmıştır. Önceki yıllarda özlük hakları, toplumda gördüğü itibar, iş tatmini açısından nitelikli çalışanların tercih ettiği bir meslek olan müfettişlik, son yıllarda hızla itibar erozyonuna uğramış, müfettişlerin özlük hakları gerilemiş, aldıkları sorumluluk ve gösterdikleri özveriyle taban tabana zıt bir ücretlendirme politikası ile kamu denetim sistemi büyük yaralar almıştır. Özlük haklarının mevcut durumu nedeniyle devletin en iyi yetişmiş elemanları olan müfettişler görevlerinden istifa ederek özel sektörde çalışmayı tercih etmektedirler. Devletimiz en değerli insan kaynağını bu şekilde özel sektöre hediye etmektedir. Kurumlar tarafından açılan müfettiş yardımcılığı sınavlarına açılan kadro sayısı kadar bile başvuru olmamakta, teftiş heyetlerinin geleceği bu şekilde tehlikeye atılmaktadır.

Kamuda görevli müfettişler, yapmış oldukları denetimlerde, doğrudan bağlı oldukları Bakan veya ilgili Kurum Başkanı adına görev yapmakta olup, devletin o alandaki en üst idari otoritesini temsil etmektedir. Denetim elemanlarının seçilmeleri ve yetiştirilmeleri de buna

uygun olarak gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda müfettişler, ülkenin her bölgesinde görevlerini özverili bir biçimde yapmaktadır.

Etkin ve verimli bir denetim sisteminin yürütülmesi, yalnızca kamuda görevli müfettişlerin mesleki meselesi değil, Türk Demokrasisinin ve insanlarımızın refahını da ilgilendiren önemli bir mahiyet arz etmektedir. Bu itibarla, kamuda görevli müfettişlerimizin motivasyonlarının yüksek tutulması, çalışma şartlarının özendirici olmasıyla doğrudan orantılıdır.

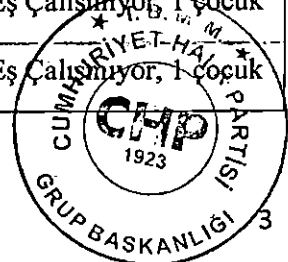
Ancak kamuda görevli müfettişler son yıllarda özlük hakları konusunda kamu vicdanını yaralayacak şekilde haksızlığa maruz kalmış ve müfettişlik görevini ifa eden kamu görevlileri arasında özlük hakları açısından bir ikilik yaratılmıştır. Bu durum, “eşit işe eşit ücret” şeklinde özetlenebilecek olan kamu personeli ücret politikasını da temelden sarsmaktadır.

7413 sayılı Kanunun 7. Maddesinde yer alan “*Bu ek tazminat, Adalet Bakanlığı Teftiş Kurulu ile Hâkimler ve Savcılar Kurulu Teftiş Kurulunda fiilen görev yapan müfettişlere (30.000) gösterge rakamı üzerinden ödenir.*” şeklindeki hüküm ile 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununa tabi olarak çalışan ve aynı özlük haklarına sahip Hâkim ve Savcılar arasında Adalet Müfettişleri ve HSK Müfettişleri lehine oluşan bu fark diğer **müfettişler** aleyhine artarak devam etmektedir. Mezkûr Kanunun 7. Maddesinin gerekçesi aynen; “*Adalet Bakanlığı Teftiş Kurulu ile Hâkimler ve Savcılar Kurulu Teftiş Kurulu müfettişleri, bu görevlerin ifası için yılın büyük bir bölümünü yurdun değişik yerlerinde geçirmek suretiyle meşakkatli bir görev yürütmektedir.*” şeklindedir. Bu gerekçe, yalnızca Adalet Bakanlığı Teftiş Kurulu ile HSK Teftiş Kurulu müfettişleri için değil, **tüm denetim elemanları için geçerli olup**, sadece Adalet Bakanlığının müfettişlerinin, söz konusu meşakkatli görev yürüttüğünden bahisle yapılan düzenleme, **hakkaniyete ve gerçekliğe** uygun düşmemektedir.

Bununla birlikte yalnızca kamu idarelerinin mali faaliyet, karar ve işlemlerini hesap verme sorumluluğu çerçevesinde denetleyen ve sonuçları hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisine bilgilendirme ve öneri niteliğinde raporlar sunan Sayıştay denetçileri ile İçişleri Bakanlığında görevli Mülkiye Müfettişleri de kamuda görevli diğer tüm müfettişlerden kat be kat fazla özlük imkanlarına sahiptir.

Kamuda görevli müfettişler ve diğer denetim elemanlarının özlük hakları arasında yaratılan adaletsizlik aşağıdaki listede açıkça görülmektedir.

Görev	Oran	Yıllık Gelir	Notlar
Adalet Başmüfettişi	1/4	154.945,65	Eş Çalışmıyor, 1 çocuk
HSK Başmüfettişi	1/4	154.945,65	Eş Çalışmıyor, 1 çocuk
Sayıştay Başdenetçisi	1/4	134.969,87	Eş Çalışmıyor, 1 çocuk

bulmak mümkün olmadığı gibi, kamu misafirhanelerinin dahi günlük fiyatları bu tutarın çok üzerindedir. (Örneğin Antalya Öğretmenevi 1.800 TL, Rize Öğretmenevi 1.450 TL, Trabzon Öğretmenevi 1.350 TL, Kars Öğretmenevi 1.250 TL) Yurdun herhangi bir şehrinde düzgün bir otelde kalabilmek için denetim elemanları kendi maaşlarından ödeme yapmak zorunda kalmaktadır. Ayrıca 604,50 ₺ tutarındaki gündelik ile herhangi bir şehirde 3 öğün yemek temin etmek mümkün olmadığı gibi denetim elemanının 2 haftada bir hafta sonlarında ailesinin yanına gelmesi halinde söz konusu turne görevi nedeniyle maaşının bir bölümünü de harcamak zorunda kalması kaçınılmazdır.

Bu bağlamda; kamu denetim sisteminin yeniden yapılandırılması, uluslararası standartlarda bir denetim sistemi kurulması için gerekli çalışmaların tespit edilmesi, devletin en iyi yetişmiş personeli olan denetim elemanlarının özlük haklarının yaptıkları iş, aldıkları sorumluluk, kullandıkları yetki ve denetimin etkinliğine uygun şekilde yeniden belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde araştırma komisyonu kurulmasını teklif ederim.

